

ΕΡΕΥΝΑ

ΔΙΓΛΩΣΣΟΙ/ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ: ΧΡΗΣΗ ΓΛΩΣΣΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑΣΗ ΟΜΙΛΗΤΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΕΝ ΧΡΗΣΕΙ ΓΛΩΣΣΩΝ

Υπεύθυνες έργου: Ελένη Σελλά | Φρειδερίκη Μπατσαλιά | Αικατερίνη Κιγιτσιόγλου | Ευαγγελία Λεζέ | Ρίκα Ρομποπούλου

Η έρευνα με θέμα «Δι/πολύγλωσσοι φοιτητές και απόφοιτοι ελληνικών ΑΕΙ: Χρήση γλωσσών και στάση δίγλωσσων/ πολύγλωσσων ομιλητών έναντι της Ελληνικής και των άλλων εν χρήσει γλωσσών» αποβλέπει στη διερεύνηση των γλωσσικών χρήσεων και στάσεων δίγλωσσων/πολύγλωσσων φοιτητών/φοιτητριών και αποφοίτων όλων των ελληνικών πανεπιστημίων, οποιουδήποτε Τμήματος, των ομιλητών, δηλαδή, εκείνων οι οποίοι χρησιμοποιούν δύο ή περισσότερες γλώσσες στην καθημερινότητά τους, είτε στο οικογενειακό είτε/και στο ευρύτερο κοινωνικό τους περιβάλλον.

Συγκεκριμένα, η κοινωνιογλωσσολογική αυτή έρευνα, η οποία αποτελεί μία πρώτη χαρτογράφηση των ποικίλων δίγλωσσων νέων και των γλωσσών τους, έχει διττό στόχο: (α) τη διερεύνηση της ένταξης και συμμετοχής αυτών των δίγλωσσων/πολύγλωσσων φοιτητών/φοιτητριών και αποφοίτων στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και (β) τη διερεύνηση της συμβολής και επίδρασης της παρεχόμενης Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στη χρήση των γλωσσών τους, δεδομένου ότι τα προαναφερθέντα ζητήματα συνιστούν αποφασιστικής σημασίας παράγοντες για την ενεργό ένταξη των ατόμων αυτών στην ελληνόφωνη κοινωνία.

Μεταξύ των φοιτητών και φοιτητριών των ελληνικών/ελληνόφωνων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων συγκαταλέγονται σήμερα νέοι και νέες δεύτερης γενεάς μεταναστών (της δεκαετίας του '90), δίγλωσσοι/πολύγλωσσοι οι οποίοι ακολούθησαν ως επί το πλείστον ελληνόφωνη σχολική εκπαίδευση, νέοι και νέες από τη Μουσουλμανική Μειονότητα της Θράκης, καθώς και από την Ελληνορθόδοξη Μειονότητα της Κωνσταντινούπολης οι οποίοι ακολούθησαν δίγλωσση μειονοτική εκπαίδευση, παιδιά Ελλήνων μεταναστών ανά τον κόσμο καθώς και νέοι και νέες από αλλόγλωσσες οικογένειες εγκατεστημένες στην Ελλάδα. Όλες αυτές οι ομάδες νέων μπορεί να έχουν την ελληνική είτε ως 1^η, είτε ως 2^η, είτε ως 3^η, είτε και ως 4^η γλώσσα.

Εκτός της ανωτέρω χαρτογράφησης των κοινωνιογλωσσολογικών χαρακτηριστικών των ποικίλων αυτών δίγλωσσων/πολύγλωσσων νέων και των γλωσσών τους, όπως τόποι, τρόποι και χώροι εκμάθησης των γλωσσών αυτών, στάση έναντι των γλωσσών αυτών, τόσο των ιδίων, όσο και του περιβάλλοντός τους, η έρευνα αυτή αποβλέπει και στην αποτύπωση των ταυτοτήτων που διαμορφώνουν οι νέοι αυτοί. Κύριο στόχο συνιστά η διερεύνηση του εάν και σε ποιο βαθμό η φοίτηση σε ελληνόφωνο ακαδημαϊκό ίδρυμα μπορεί να λειτουργήσει ως κίνητρο γλωσσικής και κοινωνικής ένταξης στην ελληνική/ελληνόφωνη πραγματικότητα.

Για την καταγραφή, περιγραφή και, στη συνέχεια, ανάλυση των ανωτέρω σημαντικών παραμέτρων που καθορίζουν τη σημερινή δίγλωσση/πολύγλωσση νέα γενιά Ελλήνων, ακολουθήσαμε τη μεθοδολογία έρευνας μέσω ερωτηματολογίου.

Το ανώνυμο, διαδικτυακά προσβάσιμο ερωτηματολόγιο διακρίνεται σε πέντε κύρια πεδία: (α) περιγραφή του προσωπικού κοινωνιογλωσσολογικού προφίλ των διγλώσσων και της οικογένειάς

τους, (β) εξέταση των στάσεων έναντι της διγλωσσίας τους από την παιδική ηλικία έως σήμερα, (γ) καταγραφή δράσεων που προωθούν ή όχι τη διατήρηση της πρώτης γλώσσας, (δ) εξέταση των παραγόντων που καθορίζουν την ταυτότητα του διγλώσσου και (ε) διερεύνηση της φοιτητικής ζωής ως πιθανού κινήτρου διαμόρφωσης συγκεκριμένης γλωσσικής συμπεριφοράς, η οποία θα συμβάλλει στην κοινωνική τους ένταξη.

Οι ερωτήσεις κάθε πεδίου, η τελική διάταξη και διατύπωση των κλειστών, όπως και των ανοιχτών ερωτημάτων βασίζονται στα σχετικά με αυτά τα ζητήματα πορίσματα της διεθνούς βιβλιογραφίας. Το ερωτηματολόγιο έχει αναρτηθεί στην ηλεκτρονική πλατφόρμα Google Forms (<https://forms.gle/WcSQpuumyiHbiyjd7>). Η πρώτη φάση της έρευνας διεξήχθη μεταξύ 20^{ης} Δεκεμβρίου 2020 και 31^{ης} Μαΐου 2021.

Μέσω των πορισμάτων της συγκεκριμένης έρευνας προσδοκούμε να συμβάλλουμε στην ανάπτυξη της *διαπολιτισμικής επικοινωνιακής ικανότητας* και συγκεκριμένα του *διαπολιτισμικού γραμματισμού* που εστιάζει σε ένα σύνολο αντιλήψεων, δεξιοτήτων, στάσεων, γλωσσικής επάρκειας, συμμετοχικής συμπεριφοράς και ταυτοτήτων του ατόμου. Επιχειρείται ποσοτική και ποιοτική ανάλυση των στοιχείων εκείνων τα οποία οριοθετούν και διαμορφώνουν τον διαπολιτισμικό γραμματισμό των πολύγλωσσων φοιτητών και φοιτητριών που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο.

Απώτερο στόχο της έρευνας συνιστά η μελέτη του τρόπου διασύνδεσης γλώσσας και κοινωνικής ταυτότητας διγλωσσών ή/και πολύγλωσσων ατόμων που φοιτούν σε ελληνικό πανεπιστήμιο, δεδομένου ότι η «κοινωνική ταυτότητα» και η «εθνικότητα» κάθε ανθρώπου κατά ένα μεγάλο μέρος βασίζονται στη γλώσσα και διατηρούνται μέσω αυτής.

Το ερωτηματολόγιο <https://forms.gle/WcSQpuumyiHbiyjd7> παραμένει ανοιχτό για όλους τους ενδιαφερόμενους διγλώσσους/πολυγλώσσους φοιτητές και αποφοίτους ελληνικών πανεπιστημίων.

Παρουσίαση αποτελεσμάτων της έρευνας

- **Ανακοίνωση** με τίτλο «Δίγλωσσοι/πολύγλωσσοι φοιτητές/φοιτήτριες και απόφοιτοι ελληνικών πανεπιστημίων: Δεξιότητες, πεδία χρήσης και στάση έναντι της Ελληνικής και των άλλων εν χρήσει γλωσσών» στο 6th Διεθνές Συνέδριο International Conference 'Crossroads of Languages and Cultures' (CLC6): Plurilingualism, Variation, Spaces of Literacy, University of Cyprus, Open University of Cyprus, Polydromo, 2-4 Σεπτεμβρίου 2021. Η ανακοίνωση έχει εγκριθεί προς δημοσίευση σε Πρακτικά επιλεγμένων ανακοινώσεων.

Πρόγραμμα Συνεδρίου: <http://cyprusconferences.org/clc6/program/>, Conference website: <http://cyprusconferences.org/clc6/>

- **Άρθρο** με τίτλο “Από τον οικογενειακό πολύγλωσσο πυρήνα στη μονόγλωσση εκπαίδευση των πολλαπλόγλωσσων φοιτητών των ελληνικών ΑΕΙ: Ένταξη στην ελληνόφωνη πραγματικότητα και διαμόρφωση ταυτότητας” στο συλλογικό τόμο «*Εκμάθηση, διδασκαλία και αξιολόγηση μιας πρώτης και μιας δεύτερης/ζένης γλώσσας*». Επιμελητές Ελένη Γρίβα & Ιωάννης Γαλαντόμος. Το άρθρο έχει εγκριθεί προς δημοσίευση.

Σύμπραξη του Ινστιτούτου Ελληνικής Γλώσσας του Πανεπιστημιακού Κέντρου Έρευνας και Καινοτομίας ΤΗΜΕΝΟΣ του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και του Εργαστηρίου Γλωσσολογίας του Τμήματος Γλωσσικών & Διαπολιτισμικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.